Дәріс 1. Музейтану ғылыми пән ретінде

Дәріскер: т.ғ.к., доцент Қ.Б.Баудиярова

Музейтанудың пәнінің мақсат-міндеттері

Музейтану — музей феноменін, оның қоғамдағы орны мен рөлін, музей заттары мен жинақтарын зерттейтін ғылыми пән. Пәннің негізгі мақсаты — музейлердің теориялық және практикалық негіздерін қалыптастыру, музей ісін дамытудың ғылыми тұжырымдамасын жасау.

Музейтану — тарих, мәдениеттану, өнертану, педагогика сияқты ғылымдармен тығыз байланысты пәнаралық сала ретінде танылады.

Негізгі міндеттер

- Музей теориясын зерттеу және дамыту
- Музей практикасын ғылыми тұрғыда негіздеу
- Музей жинақтарын сақтау әдістемесін жасау
- Музейлердің қоғамдық қызметін зерделеу

Музей ісі және оның бағыттары

Музей ісі — музей жинақтарын жасақтау, сақтау, зерттеу және насихаттауға бағытталған практикалық қызмет саласы. Ол тарихи дамудың барысында қалыптасып, бірнеше негізгі бағытты қамтиды.

Жинақтау қызметі

Музей заттарын іздестіру, сатып алу, сыйға алу және экспедициялар арқылы жинақтау. Жинақтың ғылыми негізделген толықтырылуы.

Сақтау қызметі

Музей заттарын ұзақ мерзімге сақтауды қамтамасыз ету, реставрациялау және консервациялау жұмыстарын жүргізу.

Насихаттау қызметі

Экспозиция мен көрмелер арқылы мұраны қоғамға таныстыру, білім беру және ағарту іс-шараларын ұйымдастыру.

Музей түрлері мен классификациясы

Музейлер әртүрлі белгілер бойынша жіктеледі: профилі, меншік нысаны, қызмет аумағы және басқа да белгілер бойынша. Дұрыс классификация музей саясатын жүргізуде маңызды рөл атқарады.

01

Профилі бойынша

Тарихи, өнер, табиғат, техника, әдеби, мемориалдық және комплексті музейлер.

02

Меншік нысаны бойынша

Мемлекеттік, муниципалдық, қоғамдық және жеке меншік музейлер.

03

Қызмет аумағы бойынша

Республикалық, облыстық, аудандық және қалалық музейлер.

Музейдің негізгі қызметтері

Музей бірнеше негізгі қызметті атқарады. Бұл қызметтер бір-бірімен тығыз байланысты және музейдің мәдени мекеме ретіндегі мәнін айқындайды.

Документациялық қызмет

Тарихи-мәдени мұраны заттай және жазбаша деректер арқылы тіркеу, дәлелдеу және сақтау.

Білім беру-тәрбиелік қызмет

Экскурсиялар, дәрістер, іс-шаралар арқылы қоғамның білім деңгейін көтеру және тәрбиелеу.

Ғылыми-зерттеу қызметі

Жинақтарды зерттеу, каталогтар мен монографиялар шығару, ғылыми конференциялар өткізу.

Музейдің әлеуметтік рөлі

Музей — қоғамның рухани және мәдени өмірінің ажырамас бөлігі. Ол ұрпақтар арасындағы байланысты сақтаушы, ұлттық сананы қалыптастырушы маңызды әлеуметтік институт болып табылады.

Мұраны сақтау

Тарихи-мәдени мұраны болашақ ұрпаққа жеткізу.

Мәдени диалог

Халықаралық байланыстарды нығайту, мәдениетаралық алмасуға ықпал ету.

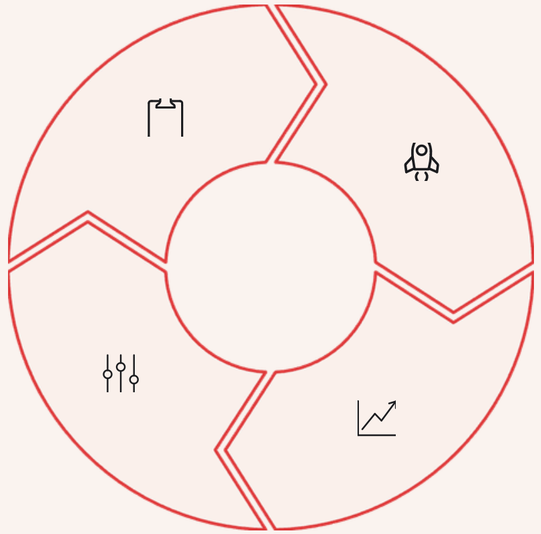

Білім беру

Қоғамның барлық топтарына мәдени білім таратуға үлес қосу.

Ұлттық бірегейлік

Халықтың тарихи санасын, ұлттық мақтанышын нығайту.

Қорытынды

Музейтану – мәдени, тарихи және рухани мұраны зерттеп, сақтау, қорғау және оны қоғамға жеткізуді қамтамасыз ететін маңызды ғылыми сала. Бұл ғылым музей ісінің теориялық негіздерін, даму заңдылықтарын және практикалық қызметін қарастырады. Музейлер – тек құндылықтарды сақтайтын орын ғана емес, сонымен қатар білім беру, тәрбие беру, ғылыми-зерттеу және мәдени-ағартушылық қызмет атқаратын әлеуметтік институт болып табылады. Олар өткен мен бүгінді байланыстырып, қоғамның тарихи жадын қалыптастыруда үлкен рөл атқарады.

Бекіту сұрақтары

Теориялық сұрақтар

- Музейтанудың мақсаты мен міндеттері қандай?
- Музей ісі қалай қалыптасты?
- Музейлер қалай жіктеледі?

Практикалық сұрақтар

- Музейдің негізгі қызметтері қандай?
- Музейдің қоғамдағы рөлі қандай?
- Музейтану қандай ғылымдармен байланысты?

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Юренева Т.Ю.
Музееведение – М., 2006

2. Поляков Т.П.
Мифология музейного проектирования – М., 2003

3. Шляхтина Л.М.
Основы музейного дела – М., 2009

4. Гнедовский Б.В.
Историко-мемориальные музеи – М., 1978

5. Заболотная И.В.
Музееведение – М., 1994